

N:o 113.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 6 maj 1908.
— — — — Andra Kammaren den 6 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen angående vidtagande af åtgärder för den nomadiserande lappbefolkningens vidmakthållande m. m.

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (N:o 1) utlåtande N:o 9.)
(Andra Kammarens — — (N:o 4) — N:o 6.)

Till Konungen.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har uppmärksamheten fästs å behovet af att åtgärder vidtoges för lappbefolkningens vidmakthållande samt för beredande af bättre existensmöjligheter åt densamma.

Enligt nu gällande renbeteslag af den 1 juli 1898 äga lapparne att med sina renar uppehålla sig under hvarje tid af året inom Norrbottens och Västerbottens lappmarker ofvan odlingsgränsen samt å sådan mark nedom samma gräns, som antingen tillhör kronan eller förklarats utgöra renbetesland eller af ålder varit såsom sådant land använd, samt inom Jämtlands län å renbetesfjällen och å de till utvidgning af dessa fjäll sedermera upplåtna områden. Under vintermånaderna, angifna i nämnda författning, äga de uppehålla sig å annan mark inom Norrbottens och Västerbottens läns lappmarker samt å de trakter utom nämnda lappmarker och renbetesfjällen i Jämtlands län, hvilka lapparne efter gammal sedvana besökt. Lapparne äro enligt berörda lag skyldige att vårda sina renar

och om dessa orsakat skada på åker, äng eller viss utängsslätter, i de fall som angifvas i lagen gälda skadestånd. För den bofasta befolkningen åter gäller förbud att fälla eller misshandla lapparnes renar. I gällande lag om renmärken stadgas vidare skyldighet för hvarje renägare att hafva sina renar märkta med ett af vederbörande häradsrätt fastställt märke och uti kungl. kungörelsen om renmärkesförtecknings förande m. m. den 22 december 1899 gifvas särskilda föreskrifter om renmärkenas registrering.

Redan år 1900 började emellertid de nomadiserande lapparne i Västerbottens län göra framställningar om förbättring i sina existensvillkor och i sammanhang därmed gjorde de anmärkningar mot renbeteslagen, särskildt i fråga om lapparnes skadeståndsskyldighet till de bofaste. Öfver dessa framställningar hafva sedermera yttranden afgifvits af flere myndigheter, bland andra af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i nyssnämnda län, och har bemälda befallningshafvande däri framhållit, att, såvidt Västerbottens län anginge, en utvidgning af de nomadiserande lapparnes renbetesfrihet vore af nöden, men en utvidgning af renbetena borde dock äga rum endast å mark ofvan odlingsgränsen, och för utredning af frågan, hvilken och huru mycket mark, som härtill kunde erfordras, borde en undersökning å platsen i hvarje särskildt fall företagas. Vidkommande de nomadiserande lapparne har vidare Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t den 30 december 1907 yttrat, att för lapparnes fortbestånd i allmänhet vore det gagneligt och förmånligast att med de medel, som kunde stå till buds, söka hjälpa och understödja just de nomadiserande. För lösningen af denna fråga vore det af största vikt, att en verklig utredning företoges beträffande det antal renar, som under vanliga förhållanden kunde födas å de trakter, där lapparne nu vistades. Därjämte borde tillkomma en vetenskaplig undersökning beträffande renmossans förhållande å fjällen och i skogarne.

Jämväl frågan om förbättring af de icke nomadiserande lapparnes ställning har under de senare åren varit föremål för uppmärksamhet, och har frågan kommit under behandling med anledning af en utaf Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Jämtlands län under år 1906 till Eders Kungl. Maj:t aflåten skrifvelse. I berörda skrifvelse har bemälda befallningshafvande hänvisat till skrifvelsen bifogade protokoll vid sammanträden år 1905 inför vederbörande lappfogde i och för behandling af frågan om förbättrande af de icke nomadiserande lapparnes ställning, hvaraf inhämtades, att de renägande lappar, som blifvit i saken hörde, förklarar, att från nomadlapparnes sida hinder ej mötte för tillåtelses beviljande åt icke renskötande lappar att bosätta sig å lämpliga ställen inom renbetes-

landen under vissa villkor, men för egen del yttrade Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande endast, att frågan, huruvida det sålunda ifrågakädda sättet att bereda den lappska befolkningen möjlighet till existens vore det lämpligaste eller om möjligen andra utvägar därtill kunde finnas, fordrade grundlig pröfning, hvilken enligt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening borde ske genom särskild kommitté, där jämväl lappar, såväl renskötande som icke renskötande, finge medverka. Öfver berörda framställning hafva Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens och Norrbottens län blifvit hörda, och har förstbemälde myndighet förklarad, att enligt dess åsikt åt de icke nomadiserande lapparne borde beredas tillfälle att idka jordbruk och boskapsskötsel å mark ofvan odlingsgränsen i länet. Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län åter har erinrat, att erfarenheten rörande de lappar, som öfvergått från renskötsel till nybyggarelif, icke varit af uppmuntrande art i Norrbotten, och då i allmänhet den mera välbelägna jorden vore upptagen, antog Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att svårigheter skulle uppstå för lappbefolkningen att öfvergå till kreatursskötsel och jordbruk, och fruktade bemälda befallningshafvande vidare, att försöken att få de icke renägande lapparne att öfvergå till de bofastes klass skulle tillfoga den nomadiserande lappbefolkningen allvarlig skada.

Vidare hafva kammarkollegium och landtbruksstyrelsen blifvit hörda i anledning af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Västerbottens län berörda yttrande i lappfrågan och hafva dessa ämbetsverk ansett, att renskötelsen borde understödjas och de icke nomadiserande lapparne beredas tillfälle till egna hems bildande, samt att dessa mål borde kunna vinnas genom en omtänksamt ordnad och utförd afvittring ofvan odlingsgränsen, för hvilket ändamål omförmälta ämbetsverk föreslagit, bland annat, en sådan utredning, hvarom Eders Kungl. Maj:ts nyssbemälda befallningshafvande hemställt.

Af hvad Riksdagen i ärendet inhämtat synes framgå, att lapparnes ställning är i flere afseenden betryckt och att svårigheterna för lapparne ej kunna lättas genom åtgärder af dem själfva, utan att statsmakterna böra träda fram för att gifva stöd åt de lappar, hvilka ännu utöfva lapparnes urgamla och för dem naturliga näring, renskötelsen, och för att lindra ställningen för de lappar, hvilka af fattigdom eller annan orsak måst upphöra med renskötelsen samt på bästa sätt underlätta desses möjligheter att bli bofasta jordägare, där så kan befinnas verkligen önskvärdt och lämpligt. Såsom en bidragande orsak till renskötelsens tillbakagång och lapparnes trångmål har framhållits de bofastes jordbruk och boskapsskötsel, som

utvecklat sig jämväl å lapparnes gamla områden. De bofastes anspråk på nödigt skydd för den näring, som skall lämna dem ett mången gång knappt dagligt bröd, är emellertid så behjärtansvärdt, att, då det gäller att ordna förhållandena till det bättre för lapparne, detta de bofastes anspråk icke bör af alltför långt drifven medkänsla för urbefolkningen sättas å sido på ett sätt, som verkar hämmande på näringen och bringar dess utöfvare i större betryck än nu.

Ehuru af hvad ofvan anförts framgår, att såväl Eders Kungl. Maj:t som myndigheterna i orterna hafva sin uppmärksamhet fästad å lappfrågan, får Riksdagen, som anser, att denna fråga bör, så snart sig göra låter, bringas till en såvidt möjligt tillfredsställande lösning, anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda och taga under ompröfning, hvilka åtgärder böra vidtagas för att dels vidmakthålla, värna och trygga den nomadiserande lappbefolkningens tillvaro och främja renskötselns utveckling och dels förhjälpa den öfriga lappbefolkningen ur dess betryckta ställning och bereda den lämpliga existensmöjligheter, samt för Riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, hvartill en dylik utredning och pröfning kunna gifva anledning.

Stockholm den 6 maj 1908.

Med undersåtlig vördnad.
